

Kódisok énekelték

Ma itt vagyok, hol leszek holnap,
Bizonytalan nékem minden nap,
Már elér az öregség,
Az utolsó gyerekség,
Nincs már többé gyönyörűség.

-Ezt a nagybátyám mondta, aki 1860-ba született, valószínűleg az ő
gyerekkorában hallotta a múlt században, koldusoktól hallotta és
azt is hozzáfűzte mindig, hogy édes apám azt mondta, ej, de jó mondja,
adjatok neki egy hatost! Őtőle hallottam, hogy koldús mondta:-

Gyi, Szürke, gyi Sárga!
Másik ház elejbe,
Itt sincsenek itthon,
Kendernyünyi vannak,
Mit adának a szegények!.

Siófok, Ángyán József, 1922.

Hallgassatok csat énejjám,
Csudatörténetet mondok,
Millyet még nem hallottatok,
Olyan ujságokat mondok.

Ja ha csak oda gondolok,
Szivembe mélyen borzadok,
Rettegéssel, félelemvel,
Vagyok szörnyü reszketésvel.

Mi hozz reánk a veszélyt,
Fajtalanság, nagy kevélység,
Nagy rettentő kárinkodás,
A jó Isten megboszántás.

Nincs böcsüjje a pénteknek,
Nincs böcsüjje a nemzetnek,
Me pénteket se tartanak,
Vasárnap is csak dolgoznak.

Sötét felhő fel fog jönni,
Az eget elborítani,
Zendülésvel, csattogással,
Nagy rettentő villámlással.

Asse tuggyuk, mi órába
Vaj délelőtt, vaj déltájban,
Vaj a zéjfeli órában,
Vaj e nap a zéjcazában.

Budapestnek nagy térsége,
Hires Rákos nagy mezejje,
Lesz a piros vértengere,
Bünös népek veszedelme,

Piros vérek kiontatnak,
Tésből nagy halmakat raknak,
Hitetlenek mé jajgatnak,
De jó álmat nem kaphatnak.

Kinek leszen olvasója,
Annak leszen bizonsága,
Szüz Mária Krisztusz anyja,
Annak leszen szószóllója.

Kinek nem lesz olvasója,
Annak nem lesz bizonysága,
Szüz Mária "risztusz anyja,
Annak nem lesz szószóllója.

Vegyük fel a szent alvasót,
Kössünk rajta gyöngykoszorút,

Végre vele egyetembe, Legyünk Márijával mennybe, Amen. / Szárász, "enkéné" / 2
-azt hiszem, tán guzsalyasba tanultam, nálunk vót-

Január 1906

Kantoi

Oroszai János

A kántor énekszerzők közül említést érdemel Oroszi István /P.-Balai kántor/, aki a múlt század 60-as éveiben kitűnt énekszerzői képességeivel. Ponyváin megjelennek a különböző alkalomokra irt imák és énekek szövegei. Ezeknek a szövegeknek rokon változataival ugyan találkozunk a különféle népénektárakban, de Oroszi újralakító-formáló ereje szinte sajátosan egyénivé teszi ezeket a szövegeket: mintegy különös, sajátos parafrázis-alkotásoknak lehetünk tanúi az ő munkálkodása során. Ennek értékét abban is látjuk, hogy a korabeli sok gyenge verselésű istóriás-szerzőmenny után tatalmílag erőteljesebb, tömörebb, tisztább hang kerül a búcsúsok kezébe.

Néhányat idézünk lentebbi/181.sz/ ponyvafüzetéből:

Prédikáció Isten sz.nevének védőihez.

"Egész nap szünet nélkül káromoltatik az én nevem; így panaszkodik az Isten"-Isaiás 52,5.

Tartalom: Ima.

Oh szomorúságnak gyászba borult napja.

Feljött már a szép hajnal.

Kirie, Kirie! Oh nagy Isten.

Im a szép szüz pólyácskába köti gyermekét.

Keljetek pásztorok, nagy örömet mondok.

-/a 7 oldalas imádságot jelen sorainkban nem közöljük-

Ének a fájdalmas Szüzhöz.

Oh szomorúságnak gyászba borult napja,

Én vagyok Mária, az elmaradt árva,

Sok az én panaszom,

Jaj, ki nem mondhatom.

Mely keserves bánat fogott el enegemet,

Jaj, mert nem látom kedves szülöttemet,

Sok az én.....stb.

Oh Gábriel angyal, jőj el, bátoríts meg;

Az én szent fiamért itt szörnyűt halok meg.

Sok az én.... stb.

Szomorúság nékem itt minden lépésem,

A kersztfán látom meghalva gyermekem.

Sok.....stb.

Majd leszakad szivem, hogy ki kell mondani,

Most sem szünnék szent fiam feszítői.

Sok..... stb.

Nincs az a káromlás, kivel nem illetik,

Jézus szent fiamat szüntelenkül sértik.

Sok az én panaszom.....stb.

A nagy átkozódást szüntelünül szórják,
Mint a tiszta vizet, a sok bünt úgy isszák.
Sok.....stb.

Ez-e a köszöntet, óh bünös emberek,
Hogy az én szent fiam szenvedett értetek.
Sok az én.....stb.

Mondjátok meg nékem, hogy miért bántjátok,
Az én szent fiamat mért szidalmaztátok.
Sok..... atb.

Sok a bűneitek, mint fünek szálai,
Azért száll reátok Jézus ostorai.
Sok ..... stb.

Ha én nem könyörgök, mindnyájan elvesztek,
Jézus szent fiamtól elfelejtve lesztek.
Sok..... stb.

Kulcsolt kezeimmel én szüntelenül kérem,
Megjobbulásokat még eddig nem lelem.
Sok..... stb.

Én vagyok M_aria, a ti szószólótok,
Mégis szent nevemet lábbal tapossátok.
Sok ..... stb.

Szomorúságtokban én vigasztaltalak,
Mondjátok meg tehát, mivel bántottalak.
Sok.....stb.

Több a káromlásatok, mint az imádságtok,
Mennyország ajtalaját ezzel bezávjátok.
Sok.....stb.

Ha tovább is így lesz, örökre elvesztek,
Ha a gonoszságból ti vissza ne tértek.
Sok..... stb.

Látjátok, a földön nincsen semmi áldás,
Nincsen, mert elzárta a nagy istenbántás.
Sok..... atb.

Dicséret, dicsőség legyen az Atyának,
Szentlélekkel együtt áldott szent fiának.
Tisztelet fájdalmas/Szép szüz Máriának.

1867.nov.12. Szepezé Oroszi István

P.-Balai kántor.

"Kesziről Gölöncsér József paraszt kántortól katem;bucsustesvérnek szóllitjuk egymást, és ő ⁱⁱgyi nekem már több éneket, ezt is az küldte":

Keresztet a földön minden egyes ember,
Az egyik kissebbet, a másik nagyobbbat,
Születhet kunyhóba, avagy palotába,
El van készítve már az ő keresztfája.

Az a csuda aztán, hogy senki se látja,
Mijjen nagy a másik ember keresztfája,
Van, ki könnyen horja, még nevetni is tud,
Mig a másik zokog, és a földre lerogy.

Van, ki büszkén viszi, hisz senki sem látja,
Hogy vérzik a válla és sebes a háta,
Van, ki alázattal és lehajtott fővel
Viszi a keresztjét krisztusi erővel.

Van, aki morogva, zugolódva viszi,
Minden sarkon megáll, ha lehet, leteszi,
Van, aki dicsekszik, örül, ha megszánják,
Hazug könnyek sokszor áztatják az arcát.

Van, aki keresztjét mázs vállára rakja,
Abban a hiszemben, hogy vissza sem kapja,
Van, aki félre néz, hol jobbra, hol balra,
Segíts embertársam, segítsen a balga.

Én a keresztemet fiatalon kaptam,
Elfogadni hej de soha nem akartam,
Sirtam, lázadoztam, még össze is törtem,
Ó, csodák csodája, összenőtt előttem.

Azután felvettem gyengén vállaimra,
Tudtam, hogy elkisér hűen a síromba,
Tövíses utakon elgyengül a lábom,
Vitettem a keresztet, meggörbült a hátom.

Elesém, felekeltem, így ment éveken át,
Vitettem és cipeltem a nehéz keresztfát,
Elmentem messzire, idegen országba,
Oda is elkisért az ő keresztfája.

Akiket szerettem, azok egytől-eggyig,
Kacagva guayolnak, s lettek ellenségin,
Tövískoszorúmat a fejembe nyomták,
Könnyeim patakját szélesebbre tárják.

Azért hozzá még egy fakeresztet kaptam,
Oda van az téve gyermekem sírjára,
Ebből kettő lett a keresztnek fája.

Már megöregedtem, a hajam fehér lett,
De az én keresztm suja nem lett könnyebb,

Naponta növekszik a keresztem suja,
Vagy én lettem gyengébb, s a vállam nem bírja.

Ó, sokszor de nagyon szeretném letenni,
Azt hiszem, hogy tovább már nem lehet vinni,
Vérzik az én szívem, lelkem roskad össze,
De az én keresztem hű hozzám örökre.

Cirenei Simon kivinni segített,
A jó Isten áldjon meg érte tégedet,
Amikor meghalok, eltemetnek engem,
Tetűzik síromra nagy, nehéz keresztet.

Bocsásd meg Jézusom, hogyha zugolódva,
Én most visszadom néked a keresztet,
Csak az egyet kérem tőled én Istenem,
Lelkemet vedd hozzád magadhoz az égben.

Vizvár, Hollányi Józsefné, Dergecz Mária, 1911.

A meglöpött szobor, vagy az acirealei boldogs. szüz Mária legujabb
csodatette.

A nép számára írta: Bakos János Mesztegnyén.

Kép: Templomot ábrázoló tájkép.

Nyom. Missur Ádám gyorsajtóján Marozaliban.

A kővé vált büszke legény éneke.

Dallama a három árva éneke.

1. Dícsérteessék a Jézus drágalátos neve,
Mostan aki jelen van, halgasson most ide,
Ifjak és öregek, árvák és özvegyek,
Halgassátok meg ezt, amit el éneklek:
2. Olasz országban történt e rémséges csoda,
Februárnak havában bucsu alkalommal,
E hó más napjára gyertya szentelő lett,
Azon az első bucsu meg ünnepelettetett.
3. Az az első nagy bucsu emlékezetes lesz,
Segítő szüz Mária nagy csodat ott jelöit
Acirealea városa térségén,
E csodat megmutatta, hogy ő mindedig él.
4. Máriának a szobrát vitték körmenetben,
Husz lépés távolságra meg is áltak vele,
Csókolták Máriát ahol csak lehetett,
Adjon szüz Mária örök üdvösséget.
5. És tovább elindultak Mária szobrával,
A bugó sarándokok indultak utána
Mária szüz anyánk akik jelen vagyunk
Mutasd meg segítséged, könyörülj mirajtunk.
6. Harmadik megállásnál történt ez a csoda
Egy büszke ficzkó legény Máriát csókolta
Csókot rakott rája, de hamis volt a csók
Szüz Mária nyakából gyémántot kirabolt.
7. Istentelen gonosz volt az a ficzkó legény
Római katolikus hitet nem ismervén
Az ő hitvallása evangélikus volt
Szüz Máriát nem hitte, ez már nagy dolog volt.
8. Amint vitték Máriát, gyémánt nem ragyogott
Szent atya is megdöbbsent hogy hová lett onnét
Bevitték Mária segítő nagy szobrát
A templomban már ott áll a drága trónusán

3-tól a 6. oldalig hiányzik.

-----

13. Oh menyei nagy Ur Isten
Kérlek halgass meg kegyesen
Süssön ki a napod fénye
Jézusomnak köntösére.
14. A kis Jézus nagy vigadva
Szüz anyját így bátorítja
Ne szomorkodj szent szüz anyám
Van atyámnak gondja reám.

15. Elszlott a sötét felhő
A nap szép szinben jött elő
Szűz Mária örömére
Kis Jézusnak köntösére
16. Mire a nap leilodozott
Szent szűz mindennel rendben volt
Szent jegyesét híven várta
Az estvéli vassorára.
17. Míg a nap az égen ragyog
Áldjuk a szombati napot
Szűz Mária érdeméért
A kis Jézus köntöséért. Amen.

Ének a Pádual Szent Antalhoz.

Dallama: Megnyitott a memyország stb.

Oh Pádual szent Antal, hozzád fordulunk,
Mostani szükségünkben könyörülj rajtunk,
Te, ki már annyi szegényt megsegítettél,
Elveszett jószágokat megtérítettél.

Rólunk se felejtkezzél, mert bánatunk nagy,
Tudjuk, hogy Jézus előtt igen kedves vagy,
Elveszett jószágunkért tégedet kérünk,
Szent könyörgésed által térítsd meg kérünk.

Oh szent Antal, árvák és özvogyek atyja,
Az ur Jézus Krisztusnak kedves barátja,
Nagy szegénységben élünk, nincsen kenyerünk,
Összetett kézzel kérünk, szerezd meg nekünk.

Segíts rajtunk szent Antal, kedves gyámolunk,
Látod, hogy milyen nagy szegénységbe vagyunk,
Kérésedet ur Isten mert meghallgatja,
A szegény éhezőket megvigasztalja.

Zokognak, sirákosnak a nyomorultak,
Oh Pádual szt. Antal hozzád folyamodunk,
Gyógyulásért esengnek, segítsd meg őket,
Hogy dicsérjék és áldják drága nevedet.

Istennek szent nevére tégedet kérünk,
Szegény világtalanok így esedeznek:
Oh Pádual Szent Antal, segíts mirajtunk,
Hogy a sötét vakságtól megszabaduljunk.

Szegény némák sóhaja feléd szállnak,
Le van zárva a nyelvük, ők nem szólhatnak,
Oh pádual szent Antal, te szánd meg őket,
Kérjed Jézust, oldja fel az ő nyelvöket.

Te míg e földön jártál, sok csudát tettél,
A szükségben levőkön hűn segítettél,
Segíts most is szent Antal, téged kérünk,
Legyen kedves előtted mi könyörgésünk.

Vigasztald meg szent Antal a mi szívünket,
Hozd öröme bántás bug ügyeinket,
Tekints reánk menyekből tisztelődre,
Akik csak gyönyörködnek te szent nevedbe.

Nagy dicsőség legyen Atya, Fiának,
Szentlélekkel öröké Szentháromságak,
Tisztelet adassék a szüz Máriának,
És dicséret legyen a szent Antalnak.

Amen.

A s z e n t o l v a s ó r ó l .

Nagy-Kanizsán Wajdits József gyorsajtóján.

Hallgassatok csak én rám jól,
Csuda-történetet mondók,
Milyet még nem hallottatok,
Olyan ujságot olvasok.

Jaj csak ha reá gondolok,
Szívemben mindjárt borzadok,
Rettegések félelemmel,
Vagyok szörnyű reszketéssel.

Jaj nem tudjuk mely órában,
Majd egy napon vagy dél tájban,
Vagy az éjféli órában,
Vagy a nap bármely szakában.

Sötét felhő fel fog jönni,
Az eget elborítani,
Zendüléssel csattogással,
És rettentő villámlással.

Kinek nem lesz olvasója,
Nem lesz annak bizonyosága,
Szűz Mária Krisztus anyja,
Nem lesz annak szószólója.

Sok azt mondja: majd megérek,
Ha majd öreg napot érek,
Nem lesz idő megérésre,
Szent olvasó keresésre.

Buda-Pestnek nagy térsége,
Hires rákosnak mezeje
Lesz a piros vér tengere,
Bűnös nép veszedelmére.

Piros vérek kiontatnak,
Teútból nagy halmokat hánynak,
Hitetlenek mind jajgatnak,
De oltalmat nem kaphatnak.

Mi hozta ránk e nagy veszélyt,
Fajtalanság, nagy kevélység,
A rettentő káromkodás,
Jó Istenünket boszantás.

A kinek lesz olvasója,
Annak leszen bizonyosága,
Szűz Mária Krisztus anyja,
Palástjával betakarja.

Nincs becsülete pénteknek,
Nincs becsülete nemzetnek,
Már szombatot sem tartanak,
Vasárnapon is dolgoznak.

Majd eljön a szörnyű veszély,
Sok embereket rettentvén,
A kik hitetlenek voltak,
Olvasóhoz majd kapkodnak.

Vegyük föl a szent olvasót,
Kössünk rajta gyöngykoszorút,
Végre vele egyetemben
Megyünk Máriával mennyben.

Amen.

Farkás Antal
Kisteleken

Tudok még egy igen szép háborus éneket. KarbuczkyMajyi bácsi,
a kántor írta":

Gyász borítja a szívünket,
Sirva nézünk az égre,
Könyörülő szent Istenünk
Tekints le bus népedre,
Kik messze távolban,
Idgen országban
Az ellenségnek földjében
Nyugosznak a sirjukban.

Merre vagytok, hol nyugosztok,
Szerető édesapák?
Sirva keresnek titeket
Az özvegy édesanyák,
Kik messze távolban,
Idegen országban ... stb.

Koszorukat sem vihetünk
A ti sirhalmotokra,
Mert nem tudjuk, hol van a sir,
Az idegen országban,
Kik messze.... stb.

A Szentháromság nevében
Nyugodjatok békében,
Akiknek édes hazánkért
Fojt ki a pirosz vére,
Kik messze.... stb.

Tapsony, Nagy Ferené, Bojtor Ágnes

1911.

-ezt 14-be írta Karbuczky, meg a dallamát is-

"Egy negyven év körüli ember énekíte, úgy ordított, hogy!

Innen felől meg állt egy vak néni, egy vak bácsi, s igen szépen énekítek, osztán én meg odamentem ezekhez, én ezeknek én segétttem, s annyi nép odagyűtt; meg is tanultuk tőlük; segősdi bucsúba:

Jertek ide Ur Jézusnak

Szent szive imádóit,

Akik ezen a szép napon

Jöttetek köszönteni,

Édes Jézus téged kérünk,

Jöjj légy a mi segítségünk,

Szüz Mária szent ünnepét

Az Ur Jézus matartja.

Csókoljuk meg Máriának

Áldott drága jobb kezét,

Azzal írja fel szivébe

Minnyájunknak a nevét,

Édes Jézus téged kérünk,

Jöjj légy a mi segítségünk,

Szüz Mária.... stb.

Nézzetek csak az oltárra,

Mijjen szépen tündöklök,

Mikor kedves gyermekeit

Tiszta szivből köszönti

Édes.... stb.

Elfogad ő nagy örömmel,

Szegényt úgy mint gazdagot,

Özvegy, árvát, bánatossat,

És egy árva magzatot... stb.

Tapsony, Nagy Ferencné, Bojtor Ágnes, 1911.

Várhely kántor írta 1938-ban a Hangya Szövetkezet fölszentülésére:

Aki ott űlsz fent a csillagok felett,
Én Istenem, hallgass meg engemet,
Hozzád száll szavam és szívem dobog,
Hazámér reszket, magyar vagyok.

Ha népekkel haragod vagyon,
A magyarra ne haragudj nagyon,
Ne haragudj rá, végképp ne kerezd
Ne haragudj rá, óvjad és szerezd.

-éneküték nemzeti ünnepen és a hősöknek a templom előtt-

-

Várhely kántor írta 1938-ban a Hangya Szövetkezet fűlszentülésére:

Aki ott állsz fent a csillagok felett,
Én Istenem, hallgass meg engemet,
Hozzád száll szavam és szívem dobog,
Hazámér reszket, magyar vagyok.

Ha népekkel haragod vagyon,
A magyarra ne haragudj nagyon,
Ne haragudj rá, végképp ne kerezd
Ne haragudj rá, óvgád és szerezd.

-énekíték nemzeti ünnepen és a hősöknek a templom előtt-

Várhely kántor írta 1938-ban a Hangya Szövetkezet fölszentülésére:

Aki ott ül szent a csillagok felett,
Én Istenem, hallgass meg engemet,
Hozzád száll szavam és szívem dobog,
Hazámér reszket, magyar vagyok.

Ha népekkel haragod vagyon,
A magyarra ne haragudj nagyon,
Ne haragudj rá, végképp ne kerezd
Ne haragudj rá, óvjád és szerezd.

-éneküték nemzeti ünnepen és a hősöknek a templom előtt-

Kántori szerzemények

Ó, Mária, Szentlélek arája,
Jóságodat ég és föld csodálja,
Szánj meg engem, ha bubánat gyötör,
Szemből a fájdalom-könny kitör.

/az éneket és szövegét Károly János mester írta az első világháború
alatt Csurgón.

Csurgó, Gáspár Józsefné, Horváth Katalin, 1900.

Aki ott ülsz fent a csillagok felett,
Én Istenem, hallgass meg engemet,
Hozzád száll szavam és szíven dobog,
Hazármér reszket, magyar vagyok.

Ha népekkel haragod vagyon,
A magyarra ne haragudj nagyon,
Ne haragudj rá, végkép ne keresd/el ne vedd/
Ne haragudj rá, óvjad és szeresd.

-Éneküték nemzeti ünnepen és a hősök temploma előtt. Ezt Várhely
kántor írta a Hangya Szövetkezet fölszentülésére-

85
Hétfájdalmu rózsaszál Szüz Mária,
Messziről jöttünk hozzád, Szüz Mária,
Szánj meg itten bennünket,
Zarándok gyermekidet,
Hétfájdalmas asszonyunk, Szüz Mária.

Bibor piros szép rózsaf Szüz Mária,
Kinyillott a Golgotán, Szüz Mária,
Mit érzett a szent szived,
Mikor láttad gyermeked,
A keresztfán meghalva, Szüz Mária.

Hét tör járta szivedet, Szűz Mária,
Halva martod gyermeked, Szűz Mária,
Szent János és Magdolna,
Melletted sir zokogva,
Hétfájdalmas asszonyunk, Szűz Mária.

Szivedbe izs volt tövis, Szűz Mária,
Fájdalom élt benned is, Szűz Mária,
Szánj meg minket jó anyánk,
Életünknek zátonyán, Szűz Mária,
Hétfájdalmas asszonyunk, Szűz Mária.

Mind elődbe járulunk, Szűz Mária,
Szent áldásodat várjuk, Szűz Mária,
Hétfájdalmu Szüzanyánk,
Mi eljöttünk tehozzád,
Szent áldásod add reánk, Szűz Mária.

Eljöttek a bus árvák, Szűz Mária,
Fájó szívü jó anyák, Szűz Mária,
Világtekét adj nekünk,
Ejjért hozzád esdeklünk,
Hétfájdalmas asszonyunk, Szűz Mária.

Életünk végórán, Szűz Mária,
Akkor jójj el mihozzánk, Szűz Mária,
Fogd meg az én kezemet,
Fogd le fáradt szememet,
Hétfájdalmas....stb.

-
Kegyelemnek anyja, ne utálj meg minket,
Halljad elzengeni panaszéneket,
Mária, Mária, fájdalmas Szüzanya,
Kinek a keresztfán meghalt keves fia.

Igen kedves néped volt a magyar nemzet,
Mig buzgón tisztelte szentséges nevedet,
Mária, Mária, egek királynéja,
Kedves magyar hazánk kegyes pártfogója.

De most, ha tekintsük az egész országot,
Mindenfelé látunk szilaj pogányságot,
Mária, Mária, hazánk védasszonya,
Teljes Szentháromság ékes menyasszonya.

Stónia?

Szüntelen hangzik a lármás kiáltozás,
Az istenkáromlás, Emberrágalmazás,
De még cifrábban beszél más,
Gúnykárnya a Jézus, isteni tanítás.

Naponta építnek bábeli tornyokat,
Amejkek szent templomod hejgett felrakatnak,
Mária, Mária, Fájdalmas Szüzanya,
Törverte szivednek sir már bánathúrja.

Pajkosság, kevéjség, cifraság, bujaság,
Példátalan élet, mindennemű rutság,
Kártya, kugli, játék, vasárnapi munka,
Szivedet Szüzanyám mindez szomorítja.

A hajazottaknak kigöndörítettése,
Fogak diszítettése, arachőr szépítettése,
Szegény lenézése, Gazdagság-szomjazás,
Azért nincs hazánkon az isteni áldás.

Példaképe lettünk Szodoma, Gomora,
Szivedet Szüzanyám, mindez szomorítja,
Mária, Mária, ó, jaj, hová leszünk,
Ha te nem könyörülsz, minnyájan elveszünk.

El vagyunk merülve a szörnyű vétekbe,
Ugy uszunk a bünbe, mind a hal a vízbe,
Fösvénység, irigység, már annyira hallad,
A szegény koldusnak allig jut egy falat.

Ládván a sok vétket a fölséges Isten,
Nem tekint le mennyből mirejánk kegyessen,
Büntető ostorát minnyájunkra méri,
Csapás, csapás után szép hazánkat éri.

Tüzwész, nagy jégesés hazánkat pusztítja,
Szöllőhegyeinket filoxer rongálja,
Lábasjóságunkat Isten mind elveszi,
Nem imádjuk szivből, mindezt azért teszi.

A nagy átkozódást szüntelenül szórják,
Oltáriszentséget rutul káromolják,
Krisztus szolgáinak szent intelemire
Nem hallgatnak a pap szentbeszédeire.

A szent rózsafüzértársulat tagjait
A szüz Máriának kedves tisztelőit,
Az Ur Jézus szive szive imádóit
Teljes Szentháromság felmagasztalóit.

Szegény koldusokat, árva özvegyeket,
Boldogságos szent szüz, gunyolják ezeket,
Mária, Mária, fájdalmas Szüzanya,
Ki a meghalt Jézust szüz öledbe tartva.

Térjetez Istenhez, ó, bűnös emberek,
Kik naponta Jézust Krisztust feszítették,
Szálljon fejetez az isteni áldás,
Szünjön meg az egeff sértő nagy káromlás.

Jertek sorakozzunk Jézus keresztjéhez,
Zengjen aőkunk imát drága szent szivének,
Nézzük, hogy siratja értünk kedves fiát,
A fájdalmas anya, szentséges megzatát.

Kérjük szüz Máriát, nyerjen békességet,
Földi életünkbe erőt, egészséget,
Isteni imadás , benne reménységed ,
Téritse el rólunk a hitetlenséget.

Ó Jézus Mária, ó, meg ne vessetek,
Szent Józseffel együtt minket segéljetez,
Szent hitünk szárnyain Hozzátok sietünk,
Teljes Szentháromság, adj meg ezt minekünk.

Halálunk óráján a boldog kimulást,
Testünknek a sirban a csendes megnyugvást,
A lelkünknek egykor dicsó feltámadást!
Isten előtt mennybe szinről szinre-látást.

Nemesvid, Hány Margit, 1914.

Koldúsénekek

Bőjti ének

244.

Óh Ur Jézus Krisztus maga,
 Lecsöppent a Jézus vére,
 A szent keresztfa tövére.
 Drágalátó szent testibi/drágalátos szent testéből/
 És méjséges sèbejibi /és mélységes sebeiből/
 Mikor a keresztet a fédre léfektették/...földre.../
 Jézus kezit,kábát rászégezték,
 Szencsiges oldalát baarú megnyitották/...balról.../
 Márija siralmát ujitották.
 El ne félétkezzink Jézus hét szavára,
 Amejeket montunk magus keresztfára.

Tátra, Pappi Margit, 1949.
 245.

Az Ur Jézus Krisztus
 Drága szent keresztje,
 Legyen ezen háznak
 tetejes födele,
 És a három vászög
 Ajtaja kilincse,
 Hogy a sátán meg ne
 Kisértthesse.

Szentodkomsz, Selli Balásné, 1922.
 246.

Gecemáré-kertben érik a cseresznye,
 Adhatnál most néki, ha kérne belőle.

Onnada alól vezet egy gyalogút,
 Azon jön egy világtalan koldús,
 Világtalan koldús nem látja az eget,
 A harmadik lába nem éri a földet.

Gecemáré-kertben érik a cseresznye,
 Adhatnál most néki, ha kérne belőle,
 Ó uram, teremtdm, szárítsd meg a kezét,
 Hadd adjon a szögénynek cseresznyét.

Lófaszt kaptam öregtegye tarisznyába,
 Hogyha hazamegyek jó lesz a mamának.

Szol, Csás Teréz, Győrújfalu, 1921

Kolduséretet

(Böjti-, värési nyusok)

247

A kapási hegybe
Érik a cseresznye.
Nem adhat a néni,
Mert vizes a keze.
Ó édes istenem!
Szárítsd meg a kezét,
Hadd adjon a néni
Egy marok cseresznyét.

Ó édes megváltóm!
Ne nézd pirkéimet,
Kukoricát esznek,
Mégis oly görhések.

Fél a tikos tőle,
Hogy megdöglik nála,
En édes istenem,

En most kicsináljak?
Tihony, Kapoly, Püster Pálé. 1911.
248.

Füstölög a kémény,
Talán itthon vannak.
Eriggy be te Péter,
Valamit csak adnak.
Mit kaptál?
Babot!

Verje meg az isten
A babos angyalát,
Mért nem adott inkább
Egy gyűszű pálinkát.

Füstölög a kémény,
Talán itthon vannak,
Eriggy be te Péter,
Valamit csak adnak.
Mit kaptál?

Faucsot!

Kenjed a tengelyre,
Hogy ne csikörögjön,
Hogy a szegény apád
Nyugodtan aludjon.

Füstölög a kémény,
Talán itthon vannak.
Eriggy be te Péter,
Valamit csak adnak.

Mit kaptál?

Kalácsot!

Szórjad el az útra,
Az út közepére,
Jó lesz vacsorára.
Sok éhes verébnek.

Füstölög a kémény,
Talán itthon vannak,
Eriggy be te Péter,
Valamit csak adnak.

Mit kaptál?

Krajcárt!

Tedd a tarisznyába,
Jó lesz pálinkára,
A szegény apádnak
Meggyógyulására.

Tihony, Kapoly, Püster Pálé 1911.
249.

Füstölög a kémény,
Talán itthon vannak,
Ergye be te asszony,
Maj valamit adnak.

Mit adtak?

Egy tojást!

Vágd az agyküllőhöz,
Kocsi kerekéhez,
Hogy sárgára fösse
A kocsinnak agyát.

Füstölög a kémény,
Talán itthon vannak,
Ergye be te asszony,
Maj valamit adnak.

Mit adtak?

Egy kis lisztet!

Süssd meg aztat nekem,
 Hamuba pogácsának,
 Hogy az éhes gyomrom
 Töltsen én meg avval,
Ködszót, Kisgyűlési, 1921.
150.

Füstölög a kémény,
 Talán itthol vannak,
 Ergye be te Péter,
 Valamit csak adnak.

Mit kaptál?
 Egy tojást!

Vágd a kerékagyhoz,
 Hogy jobban forogjon,
 A Szürke, a Fekő
 Hogy jobban kolduljon.
 Gyí Szürke, Sárga!
 Tovább is egy házzal.

Adjanak, adjanak,
 Amit isten adott,
 Csak egy tojást, vagy mást,
 Az is jó lesz otthon.

Istenem, istenem!
 Mehet még tovább,
 Nézd meg Péter hátú
 A kerekek nyomát.

Gyí Szürke, Sárga!
 Me megén mit adtak,
 Megeen egy tojást?
 Vágjadvazt is éda
 A másik forogjon,
 A Szürke, a Fekő
 Hogy többet kolduljon,
 Mit kaptál?
 Egy fűdő lisztet!

Tedd a tariggyába,
 Jó lesz pálinkára,
 Ha kocsmához érünk,
 Kiöncsük mind ottan.

Péter, ergye be hát,
 Nézd meg a kocsmárost.

Ad-e lisztér, tojásér
 Pálinkát még máma?
 Gyí Szürke, Sárga,
 Igyatok tik is!
 "Annyehány járunk mint is."
Úse, Levegő Péter, 1902.
251.

Főjött már a csillag
 A segesdi égre,
 Az a sánta kódis
 Megy feleségével.

Megtökőlek annyuk,
 Biztos lehecc benne,

-Te marha, gyűnnek a bucsúsok-
 Jézus, Márja, Szent József,
 Részt vehetnek benne.

Márijacell felé
 Vezet egy gyalogút,
 Azon bandikol egy
 Világtalan koldús.

Nem látja a zeget,
 Se ja kerek földet,
 A harmadik lába
 Nem éri a ja földet.

Áldja meg a zisten
 A pap szakácsnéját,
 Lába közül adott
 Meleg alamizsnát.

Gecemánó-kertbe
 Érik a cseresznye,
 Nem adhat a néni,
 Mert vizes a keze.

En uram, teremtőm,
 Száritsd meg a kezét,
 Hogy minden embernek
 Adhasson cseresznyét.

Tapfory, Karkai Miklós, 1910.

Berzence, Semofcsán Ferencné, 1910

Az aábbi éneket kb. 5 évvel ezelőtt vette egy énekes bucsus istóriástól Pókos Jenőné Bucsuszentlászlón, és Ő attól tanulta meg.

1. Boldogaasszony édesanyánk tehozzád eljöttünk,
Szűz Mária sirva kérünk, Hallgasd meg kérésünk.
Hütlén lett a magyar néped, Hallgattaka bünre,
Könyörögj a bünösöskért Egek ékessége.

2. Nem kell mostan az imádság, Sem az istenháza,
Gyermekeink oj keveset járnak a templomba,
Gyermekeink nem értik meg a szülők imáját,
Kineveteik a szülőket, ha imádkozni látják.

3. Gyermekeink rosszak lettek, nagyon eltévedtek,
Nem is hiszik, nem szereteik mostan a Jóistent
Nem akaranak imádkozni, sem templomba jární,
Gyermekeink nem akarnak a jó utra térni.

4. Nem tiszteleik, nem szeretik szívből a szülőket,
Szomorúságot, bánatot adnak a gyermekek.
Fájó szívvel, könnyes szemmel a szülők így kérnek,
Mentsd meg gyermekeink lelkét Boldogasszony, édes.

5. Megtör szívvel, zokogva jönek hozzád, óh Mária,
Eltárodnél leborulva könnyeink hullanak.
Az eltévedt gyermekinkért mos így imádkozunk,
Szűz Mária a jó utra vezesd őket vissza.

6. Mos már tudjuk édesanyánk, miért sirsz, könnyezel,
Óh, Szűzanyánk ne könnyezél, nincs elveszve minden,
Gyermekeink mehjavzulnak, fognak imádkozni,
Vasárnapon újra fognak a templomba jární .

-----
a fenti dallamra énekelte az lábbit

1. Fájdalomtul toskadozva jöttünk anyánk hozzád,
Értee s envedésünkmiatt fordul felénk orcád.
Öszetörve vérzik szívünk, feléd jajdul lelkünk,
Tenger bününk büntetését segítsd elviselnünk.

2. Igazságos haragjában bünte a szent fiad,
Értünk anyánk, közbenjárónk fordítsd fel szent orcád,
Hullasd a te drága könnyed szent fiad szívére,
Ugy könyörögj értünk anyánk, jőjjön közénk béke.

3. Hétfájdalmu éddsanyánk, hisszük, hogy meghallgatsz,
Szent fiad a te szavadra mégegysszer irgalmaz,
Hogy ha mégis bünbánattal elébe térdelünk,
Megbocsátod hütlenségünk, irgalmat nyersz nekünk.

4. Hogy ha minden magyar ember szeretné majd egymást,
Kéz a kézben bünbánattal jőnek majd el hozzád,
Akkor a mi boldogságunk mosojogva nézed,
Kikelet a világ felett, ránk ragyog az élet.

-----
1. Evitának váltságára mentél te a keresztfára,
Hogy szent véred kiontása Lenne bününk elmosása,
2. Zápor-könnyek közt siratom, Egyedül hü, nem vádoló,
Rebegő ajakkal mondom, Hogy volt feszitött Krisztusom.
3. Ellenéd én rosszakodtam, Szent oldalad megnyitottam,
Kezed lábad kivinattam, Kegyetlen hóhérod voltam.
4. Ó, én bünös, mit műveltem, Hogy annak hóhéra lettem?
Ki haláltól váltál engem, És veszni nem hagyott engem.
5. Átkozott légy kegyetlenség, Óh gonosz embertelenség,
Azt üldözni, ki kegyesség, melyet bámul a föld és ég.
6. Nézd mégis a szent keresztet, Mind van keze, hogy öleljen,
Hogy országába bevigyen, Jobb latorral üdvözítsen,
7. Szegényinket mindig jóra, És ha üt a végső óra,
Hajjuk vigasztalásunkra, Jőjjetek, ájjetek jobbra.
/csak asszonyok szokták rég énekelni nagypénteken kántor nélkül/

1. Gyászba borult Isten csillagvára, Fügöny annak mennyek ablakára,
Mehalt, meghalt a szeplőtlen bárány. Vértől ázott szent kereszt oltárán,
2. Temetésre lejő a mennyország, Könnyben áznak az angyali orcák.
Sir, zokog a fia-vesztett gerle, Égig ér a Szüzanya keserve.
3. Éd s fiam, édes nevelésem, Bucsuzásom most tetőled készen,
Jaj, mikor két szívnek meg kell válni, Keserűvé szok a méz is válni.
4. Oh, keresztfa szép piros almája, Szép szerelmem drága oltoványa,
Nagy kint látott meghalt boldogságom, Szüz tejemmel öntözött virágom.

A Népénektár könyvből való ének:

1. Fojdogál a gyöngypatak, Mária könnye fakad, bánátába.
Amint méhe szép raja A keresztben függ vala, Vérben, gyászban .
2. Nyög a szelid gerlice, A szüzek legszebbike, Nagy a kinja,
A halálos vértusa Nem segíthet Jézusán, Hogyne sirna.
3. Jertek vigasztalni hát, A kesergő Máriát, Jertek, jertek.
Szive törrel van tele, Sirjunk mink is most vele, Jámor lelkek.
4. Hétfájdalmu Szüzanyám, Drága kincsünk, koronánk, Óh bocsáss meg,
Hogy sok bűneink miatt, Szenvedsz, halt meg szent fiad, Ne utálj meg.
5. Nézz le fájdalmas anya, Lelkünk drága aranya Az egekből.
Szent magzatod érdeme A malasztok tengere, Óh, adj ebből.

A KISÁRVA ÉNEKE tipust ugyan úgy énekelte, mint többi énekeseink, de hozzáfűzte, hogy a segesdi bucsun vette ezt az istóriás nyomtatványt.

Nóta: Oh áldott szüz anya, mennyei szép rózsza.
Dicsérünk tégedet, csudálatos szent szüz,
Kinek tisztelete minket szivedhez fűz,
Köszöntünk örömmel mennyei fényes tűz,
Dicsértessél, tiszteltessél,
Szent fiadnál rólunk emlékezzél.

Siránkozó szivünk örömmel halmozd el,
Kérését szivünknek, szüz Anyánk, fogadd el,
Keserőségünkben, oh kérünk, ne hagyj el,
Oh nagy szentség! Csuda szépség,
Téged köszönt emberi nemzetség.

Itt nyugszik meg szivünk a te szent képednél,
Buzgón örvendezünk földi szent székednél,
Olvadozik lelkünk gyönyörűségednél
Oh szüz anyánk! szent patronánk!
Minden szükségünkben kérünk, tekints reánk.

Még soha hallani aztat nem lehetett,
Hogy ki hozzád buzgón esedezette,
Tőled áldást bizton nem nyerhetett.

Oh Mária Jézus anyja!

Sokan jöttünk látogatásodra.

Ámbár ez a szent kép csupa érzéketlen,
Mégis sok csudát tett ezáltal az Isten,
Maga szüz Mária közbenjáró ebben.

Oh kegyes szüz azon kérünk!

Szent fiadnál esedezz érettünk,

Árvák és özvegyek képed előtt sirnak,
Jézus szent fiadért hozzád fohászkodnak,
Áldásodért sirva esedeznek,

Vigasztalg meg, kérünk add meg
Sirásunkat szüz Anyám! hallgasd meg.

Éltünk végső napján, halálunk óraján
Nyerd hogy bemehessünk az örök életben
Szent oltalmad alatt juthassunk mennyekben.

Végre oh Mária! áldj meg mindnyájunkat,
Fogadd el szivünket iva mindenünket,
Nagy érdemeidben részeltess bennünket.
Áld meg minket ez életben

Holtunk után vezess be mennyekbe. Amne

/cimlap hiányzik/

Szigeti Sándor könyvtáros. Szigetvár, Ferenczrendi utza 76.sz.

/Kicsi kép, angyal kereszttel/

Egyházmegyei jóváhagyással.

Nyomatott Kovács Adolfnál Székesfehérvárott.

äää-----

/fél lap/

.....de az Ur Jézus Krisztus nem nézhette tovább,
Rájuk eresztette a súlyos ostorát,
Volt is sirás, jajgatás és Istenhez folyamodás,
De későn már, mert lángban és tüzesőben jött a szörnyű csapás.
Mert egykor Isten szent Pierre városát gazdaggá tette,
Míg szent nevét, szent fiát és szent ereklyéit megbecsüéte,
De hogy az Ur Jézust megtagadták,
Bocsátá rájuk az Isten ostorát.

Az Ur Jézus Krisztus többször megmutatta..../hiányzik/

Legujabb szent énekek

36 ezer ember tűz által való elpusztulásáról.
Dall: Szűz Mária hivei..

Kedves keresztények, ide hallgassatok,
A szent Pierre helyéről én amit elmondok,
A szent Pierre városát oly büszke nép lakta,
Hogy a szent templomot egy se látogatta,
Megtagadták ők már a templomba járást,
Nem kellett mise sem a prédikálás,
Egyszer egy nagy gyűlést fognak tartani,
Hogy papjaival mi fogjon történni.
Elhatározták ők, hogy papra nincs szükség,
Nem kell már a gyónás, áldozás és szentség
Ugy megzavarodott a francia nemzet,
Nem hitte sehogy sem, hogy Isten van a menybe.
Elkezdték rombolni drága oltárjokat,
Nem fogják tisztelni a fadarabokat,
Jézus keresztfáját is kihordák onnan,
Ahol egy vala, azt is kivágták,

.....?

/18 strófa/..tartsa tőlünk a súlyos csapását,
Árassza a népre Isten áldását,
kedves keresztények térjete a jóra,
Hallgassatok kérlek intő szavaimra.
Ez lesz a végzése ezen történetnek,
Dicsértessék tőlünk az Ur Jézus neve. Ámen.

A tapsonyi születésű, de lánykorától Segesden élő Lakatos Istvánné, Németh Mária/1897/ búcsúk alkalmával az alábbi énekeket tanulta, ill. énekelte, amelyek egy részét istóriás szerzőktől tanult, s néhánynak dallamát maga "tette rá":

"Tanútunk szép búcsús éneköt-Bélavári Jóskától-

Óh Mária, Isten anyja énneköm is jó anyám,
Szivem, lelkem láng-buzgalma dicsér későn és korán,
Bánatomban, örömben, jóban, rosszab csak ezt zengem,
Üdvözlégy szüz Mária, üdvözlégy szüz Mária.

-Nem jut ám most minden már eszömbe-

Dicsénekiem örvendve zengjen,
Kiráji Szüzanyám neked,
Ajándékot hozok szivembe,
Fogadd el, meg ne vond kegyed,
Ha szenvedés ér itt e földön,
Fogadd, tenéked áldozom,
Tudom, hogy gondolsz rám is ott fenn,
Kegyes Szüz, tiszta lilium.

-Ezt éneköt egyedül én tudom. Minden vasárnap itt a kápolnába áldoztatás alatt én ezt eléneklöm....a többi nép ezt nem tudja-

Ezer veszéjbe Szüzanyám
Te végy meg engemet,
Ha látok siró gyermeket,
Töröld le könnyemet,
Anyám, ó jó anyám,
Csak benned bizok én,
Hogy szent fiadhoz elvezetsz,
Ha éltem véget ér.

Mária, tenger csillaga,
Feléd tekintek én,
Ha ver az élet vihara,
Sorsom rád bizom én,
Vezess az ingó habokon,
Hogyha majd partot ér,
Égi honodba hadd legyek,
Örökre boldog én.

-Ezt is én csak magam tudom... megmondom: vótak Keszthēre bucsura s osztán egy asszon leírta, de nem erre, nem ez vót a dallama, én ezt a dallamot én magam tettem erre rá, én ezt kitalátam a magam fejemmē. A fölséges Isten a fölöttünk van! én ezt a dallamot magam talátam ki... Ennek az ide származása ugy történt, hogy egy asszon adta nekem- még akkor jó láttam-, a szöveget, Keszthēri hozta, és én addid-addig spekulátam, mer az a dallam nem teccötneköm, s akkor erre én- a boldogságos Isten, aki a zégbe van, én csinátam ezt a dallamot... Vótak ott embörök, akik árúták, mög asszonyok sokan összementek oda a karmaliták templomáhol...-

A szöveget nyilvánvalóan valamelyik egyházfi, kántor írta- mint azt más esetben is láthatjuk-, amelyre nemcsak a szövegstruktúra utal, de azb újszerű, e korra jellemző új stilusú fordulatok és egyéb jegyek is. Majd így folytatta a beszélgetés során újabb énekét:

Anyám, anyám, édösanyám csak benned bizok én,.... Nem tudom így elmondanyi-/ti. az egyházi énekre a szöveget/.

Ez olyamyrá nem sikerült, hogy az előbbi szöveghez képest is mást énekelte, ami némileg hasonlított a fent közölt énekszöveghez.

Százezerszer üdvözlégy szép szüz Mária,
Te vagy a mi jó anyánk, ne hagyj el soha,
Üdvözlégy anyánk, védő pátronánk,
Palástoddal takarj be, ugy vigyázz reánk.

Elösször is hálát zeng szivünk és lelkünk,
Mert szent szived örökös mindig fölöttünk,
Üdvözlégy.... stb.

Órizz gyermekeinket, vigyázzál rájuk,
Az életnek tengerén irányítsd utjuk,
Üdvözlégy... stb.

Az eltévedt lelkeket vezesd Istenhez,
Minden haragvó szivet, kérünk, békíts meg,
Üdvözlégy... stb.

Felajájuk tenéked az életünket,
 Hogyha kell még szenvedni, szenvedésünkéé,
 Üdvözlégy.... stb.

Nem vagyunk árvák, van édesanyánk,
 Kik a magas mennyekből gondot visel ránk.

-Ezt is hallottam máshonnan ide gyűtt búcsúsoktól, gyűt-
 tek Buzsákból, Sandrul, Krisztus tuggya honnan nem gyűttek...
 ezt itten tanútam-

A segesdi búcsún tanult énekek -természetesen- nem azt
 jelentik, hogy ezeket mind népiró, kúntor stb. szerezte. Ui.
 Gyakran előfordult az az eset, hogy pl. az Orgonahangok, Or-
 gonavirágok, s különböző egyházi, vagy egyház által támogatott
 kiadványokból minden csoport a magának tetsző énekeket ta-
 nultha meg, amit esetleg a másik falu búcsúsai nem ismertek,
 vagy éppen az előénekes ezekből inkább azokat válogatta ki,
 amelyek egyéni izlésének, természetének megtetszettek; és így
 fordul elő, hogy a tulajdonképpen nyomtatásban is megjelent
 de más csoport által hozott énekeket "újként" tanulták meg
 egymástól a különböző faluk népei. Ez az eset fenti adat-
 közlönkkel is megesett, hiszen némeny, töredékesen tudott stró-
 fája máshonnan is ismert. Az valóban megtörtént-jelen ese-
 tünknel is-, hogy egy-egy kiváló adottságú énekes mind a hi-
 vatalos, mind az istóriások által irt anyagokat szóval és dal-
 lammal bővítetten, vagy éppen rövidítve, szócserével stb. ad-
 ják elő; továbbá: gyakran maguk "komponálnak" hozzá dallamot.
 Egyszóval, variálják, s így kafele népi variánsok keletkezé-
 sének folyamatát figyelhetjük meg ezekben a Mária-, búcsú-
 énekekben is. Et a folyamatot az is elősegíti, hogy némely
 esetben nemcsak a kegyhelyen egymástól tanulták meg a szö-
 vegeket és dallamokat, vagy éppen az istóriás-szerzőtől, ha-
 nem már régebben kézírta füzetekből irták ki/gyakran tévesen/.

Lakatosné rózsafüzér társulati tag is és skapuláre tag is. Egyéb gyűjtéseim adataival egybehangzóan ennek a "talzmán-erejeü" tárgy-
naka viselése, nyakban hordása megvédi viselőjét a tosztól, a gonoszlélek ördögi szándékától. E tárgyak egyik-másika fémből készült ovális Mária-ábrázolás, de gyakoribb az egyszerű szögletes fekete postóból csinált és két fehér vékony szalaggal ellátott változata, amivel a nyakban könnyű volt hátul megkötve viselni.

/1. fénykép / . Sokan hoztak magukkal fémből készületeket a kesztehlyi karmelitáktól, de jelen esetünkben adatközlőnk itt kapta Segesden, mellyel kapcsolat ezt mondta: "Itt kaptam Segesdön a plébános urtól. . . nyakba köll ezt hordanyi, de hát ki nem akarja állandóan, az otthon tartja." Azonnal ékelte az éneket:

Skapuláre királynéja édes Szüzanya,

Örömünknek rózsaszínü hajnala,

Jegyruhánk a skapuláre,

ely hozzánk az égből szállt lé,

Rjat ragyog örömünk féénysugara.

Várt ruhádnak szent hitünknek zálogát

Szent Simonnak hiv szolgádnak adtad át,

Mind azoknak szent/itt elakad az énekel és türten így folytatta/:

Vár-ruhádnak szent szivednek,

Bő jutalmát nem vonod meg,

Kik méltóan visleik e szent ruhát.

- "hát azért viseljük, hogy valamitől véd bennünket a jó Isten, a rossz szándéktól, a rossz gondolattól" -

Ezt is vak koldús énekülte még Andocsón, a másokat köröszt-
anyámtól tanultam... Csatkán meg egy barát ugy~~an~~, küldte meg
azt az éneket, ~~de~~ most nem találom. Abban, hogy a gyerekek nem
értik meg a szülők imáját, Kinevetik szüleiket, ha imádkozni látják....

Öreglak, Tukora Ferencné, 1900.

Ezek az istóriások találkoztak, volt köztük vak koldus is, de már
ezek nem sokan voltak, mer eháttak má. Méga 20-30-as évekbe le-
hétett kapni istóriákat, még inkább lánkoromba, .. Turbékban, Segesdre,

Andocsra jártam le, többször, ahol voltak ezek az istóriások.
/majd eléneklte a közismert Kis árva éneket./ Ezt is igen
istóriáról tanultam... /töredékesen elmondta azt a történetet
is, hogy a pásztort nem akarta elengedni az uraság a búcsúra,
mondván, hogy/:Elsőbb a kenyér, a szolgálat, a kenyér... mikor
hazaért, aszongya a felesége neki, mi csösög a tarisznyába?-

mer otthon felejtette a rósafüzérjét, és osztán csinyát magá-
nak rósafüzért, ő faragta.... meg osztán, mikor megnézte a fele-
sége a tarisznyát, hát benne vót, hogy Cserfalevél, mind Mia yánká
váltott, Bükkfalevél Üdvözlet mind arannyá váltott... nem emlékszek
ám má jó... Ha elmész a bucsura Nagy-Máriavellbe, Me glátod az
oltáron egy oltáron diszbe, ... mer má az oltáron volt diszbe,
az amit ő csinyát/a sirástól tovább nem tudta folytatni/...
még fiatal lány vótem, mikor ezt hallottak, annyira men tudok
rá emlékezni. Mikor odaértünk a bucsura, mindenki ment istóriát
vönni, hogy mije n új énekek vannak, hogy mit vigyünk haza....
vótak, amit maguk kitaláltak ezek az istóriások.. egyháziakra nem
annyira énekíték, csak istóriára inkább. De rá vót írva, hogy
egyházi jóváhagyással.

/a beszélgetés után még az alábbiakat énekelte/:

Betlehemnek pustájába,
Pásztorok vigyázatába,
Egy szép szűz a z. éjszakán
Fiacskát szült a szénán.

Csordapásztorok, midőn Betlehemben,
Csordát őriztek éjjel a mezőben,
Isten angyali jövének meléjük,
Nagy félelemmel tellik meg ő szivük.

Örömet mondok néktek, ne féljetek,
Mert ma született a ti üdvöségtek,
Menjete el csak gyorsan a városba,
Ott találjátok Jézust a jászolba.

Elindulának és el is jutának,
Szűz Máriának jónapot mondának,
Hol fekszik Jézus, mond meg, a jászolba,
Kit betakartak mostan a pójába,

Mert ő aluszik, a pójába nyugszik,
Hideg jászolba szénán bággyadozik,
Ó, te József, mit gondoltál,
Hogy istállót választottál,
Ijjen kemény hidegbe.

Ó, s ép Jézus ez ujesztendőbe,
Légy hiveddel,
Halljad, kérünk, hogy ebben
Az ujesztendőben
Lehesünk Jézus, drága kedvében.

Zselickisfalud, Tóth Józsefné, 1894.

Ezek a kódis bácsik jártal bucsúra is ,vásárra is, s hazafelé jövet betértek a pusztákra is. Márton pusztán is hallottam sokat tőlük. A legtöbb szöveget maguk szerezték, de dallamot nem hiszem, hogy tudtak szerezni, azért énekelték egyházira. Hallottam tőlük, hogy megnyílt a mennyország gyönyörű kapuja/-közölvé Somogy népköltészet, 187./.

A három árváról, meg a Három kishárváról énekelték. [Több múlt századi aprónyomatványról legépelve/. Ezt is énekelték, de történetben is hallottam:

Elindult Mária hosszú, messze szomorú utjára,
Kerdsi szent fiát, se hún nem találja,
Sok népekkel találkozik, megkérdez tőlük,
Nem láttátok szent fiamat,
Az ártatlan Jézusomat?
Nem láttuk, nem láttuk, mink is azt keressük,
Visszafordul Mária hosszú szomorú utjáról,
Lehajtott fejjel szomorú arccal megy tovább,
Megint sok népekkel találkozik,
És megállna, nézik, és egyik kiszóll közülük,
Ki vagy, hogy kerültél ide, kit keresel?
Mária nem felelt, megy tovább.
Messzeségben meglát egy kis házikót,
Odamegy és leül a kertjébe.
Kijövén az asszony, és meglátja Máriát,
Odakijált neki, Mária, gyere be énhozzám,
Pihenj meg énnálam, megostom bánatom
Szomorú arcáddal.

-Ezt is ezek a kódis bácsik szokták imába elmondani-

Csurgó, Borbély Teréz, 1913.

Kódisevél

Füstölög a kémény,
Talán itthon vannak,
Eriggy be te Péter,
Valamit csak adnak.
Mit kaptál?
Babot.

Verje meg az Isten
A babos angyalát,
Mért nem adott inkább
Egy gyüszü pálinkát.

Füstölög a kémény,
Talán itthon vannak,
Eriggy be te Péter,
Valamit csak adnak.
Mit kaptál?
Faggyút.

Kenjed a tengejre,
Hogy ne csikorogjon,
Hogy a szegény apád
Nyugodtan aludjon.

Füstölög a kémény,
Talán itthon vannak,
Eriggy be te Péter,
Valamit csak adnak.
Mit kaptál?
Kását.

Szórjad el az utra,
Az ut közepére,
Jó lesz vacsorára
Sok éhes verébnek.

Füstölög a kémény,
Talán itthon vannak,
Eriggy be te Péter,
Valamit csak adnak.
Mit kaptál?
Kerjcart.

Tedd a tarisznyába,
Jó lesz pálinkára,
A szegény apádnak
Meggyógyulására.

Tihany/Kapoly/ pintér Pálné, 1911.

Ismertem apádat,
Dusgazdag ember vót,
A Balaton parton
Egy kazal rongya volt.

Adjon, adjon, adjon,
Mit az Isten adott,
Mit a csira-tehén
Az istállóba hagyott.

Asjanak, adjanak a szegénynek,
Mer lássátok, a kezét megégette,
Garló szegény, adjon.

Aki nem ad, vergye meg az Isten,
Aki pedig ad, adjon ezer annyit
helette.

Barátom szünet

Vése, Lébár Péterné, 1903.

"A faluba árútak vásárba bicskát, mindenféle,
lét, fésüt, akkor noteszokat, illesféléket.

Akkor mondta, vegyenek:
Hét fillér az ára,
Na, tögyek még rája.
Ha kevés, még adok hozzája.

Még ha kevés, még adok,
Nem kő senkinek?
Mingyá elszórom.
Köll, vagy nem köll?
Gyerekek, szödjétek össze.

Bécsi bicsak fanyelü,
Fényes olló, jeggygyürü,
Fehér, fekete pertli,
Piors, fehér tumpádli,
Cérnafüző masina,
Huzentróger, borotva,
Kapcsos fésü, pamádli,
Krumplucukor, tü, talmi,
Gyüszü, mag a tütartó,
Ezt árujja Bécsben a rnygyos-zsidó

Vése, Lébár Péterné, 1903

A törökkoppányi Páli Lászlóné/1906/ búcsún vett istóriás füzetek-
ből kirt énekeket és imákat az alábbiak szerint énekelte:

Százezerszer üdvözlégy szüz Mária,
Mennyországnak gyöngye és koronája,
Ártatlanságnak szép lilioma,
Százszor üdvözlégy szép szüz Mária.

Van egy gyönyörű kert, gyémánt az ajtaja,
Égi rózsát terem, soha nincs bezárva,
Nincs ajtaján lakat, könnyen beleléphetsz,
Ha társza a szived, te is rózsza lehetsz.

Drágakövekkel van az körül keridve,
Mennyei könny ragyog minden szögletébe,
Közepén tündöklük Mária trónusa,
Mejben ragyogva ül a szép szüz Mária.

-
A kis árva imája

Ó, én szegény elmaradott árva,
Kinek nincs már sem apja sem anyja,
Akármerre tekintek alá s fel,
Mindenütt csak sirnom kell énnekem.
Rózsza volnék, de már elhervadtam,
Mivel korán árván elmaradtam,
Szüleimet nem is ismerhettem,
Majd leszakad az én árva szívem,
Szomorun sűt még a nap is reám,
Mintha mondaná, hogy mégis kis árvám,
Minden bokor, minden azt kiáltja,
Hogy ez a gyermek atyátlan árva,
Édesanyám tejét meg sem kóstoltam,
Hogy miben az anyai tej, aztat nem tudom,

Mondjátok meg ti kedves gyermekek,
Mijén lehet, édes volt-e, nekem.
Nincs keserűbb az árvaéletnél,
Jaj, mert nincs több édesanya egynél,
Ha azt a jó anyát elvesztette,
Ráborul a fájdalom tengere.
Nagy a világ, se hossza, se vége,
De az árva nem lel nyugtot benne,
Zokogva sir azárt ajtók mellett,
De nem talál könyörüllő szívet.
Ne sirjatok árvák és özvegyek,
Mert halál nélkül nincs örökélet,
Amij keserves itt az elválás,
Oj édes lessz ott a viszontlátás. -Irtta Szilvász György.

-
Nagyasszonyunk hazánk reménye,
Bus nemzeted zokogva les,
Nyujts irgalom-jobbod feléje,
Botlásiért ó, meg ne vesd.

Mi lesz belőlünk, hogyha elhagysz,
Bus árvaságunk sirva hervaszt,
Minden reményünk csak te vagy,
Szent szüzanyánk, szent szüzanyánk
ó, el ne hagyj.

-
Temetési ének

Leszállt a sötét sirba ó teste anyészetre,
Nyugodjál békességben, fölébredszen itéletre,
Trombita harsogásra, Jézus kivó szavára,
Elő kell állanod számadásra.

ó, mej nagy félelemmel élész Józefát völgyébe,
Mer ott kimondják reád a végső szentenciát,

/ Sir a három árva /

Sir a három árva,
Mer nincs nekük anyjuk.
Nincs meleg szobájuk,
Nincs tiszta ruhájuk.

Ne sirjatok árvák,
Maj lesz jó anyátok,
Jó a jóisten is,
Vigyáz a tirátok.

Megy a három árva
Ki a temetőbe.
Letérdelnek szépen,
A sirnak szélére.

Sirval aszt kijáltják,
Gyere haza anyánk,
Nincsen meleg szobánk,
Nincs, ki vigyáz rejánk.

Nem mehetek haza,
Mer megvagyok halval,
Sok sárga hideg föld
A testemet nyomja.

Mariskám, kislányom
Vigyázz tesféredre,
Majd egy özvegyasszony
Fölkeres titeket.

Megy három árva,
Hazafelé ballag,
Sötét hideg szoba
Várgya őket otthon.

Kopognak az ajtón.
Agyisten jó estét!
Három kicsi árva
Én leszek anyátok.

Befütöm szobátok,
Kimosom ruhátok.
A csillagok szépen
Leragyognak rátok.

Csurgó, Borbély Teréz. 1913.

/ a verset saját kézírásával
küldte levélben 1972. nov. 1-én/.